

การปรับปรุงท้องถิ่นทุรกันดาร
โดยรัฐบาลสมัย จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์
(พ.ศ. ๒๕๐๑ - ๒๕๐๖)

นางสาว ทิพย์รัตน์ วานิชชา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต
แผนกวิชา ประวัติศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๑๑

I 1549b255

Modernization in Remote Areas
During the Administration of
Field Marshal Sarit Thanarat
(1958 - 1963 A.D.)

Miss Thippayarat Vanijja

A Thesis Submitted in Partial Fulfilment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of History

Graduate School

Chulalongkorn University

1978

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การปรับปรุงท้องถิ่นทุรกันดารโดยรัฐบาลสมัยจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์

พ.ศ. ๒๕๐๑ - ๒๕๐๖

โดย นางสาวทิพย์รัตน์ วานิชชา

แผนกวิชา ประวัติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา พลเอกเชวง ยิ่งเจริญ

รองศาสตราจารย์ ชิตีมา พิทักษ์ไพรวรรณ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... *Wissaluk Gymma* รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุประคิม)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... *วิลาสว่างศรี พงศ์บุตร* ประธานกรรมการ

(ศาสตราจารย์ วิลาสว่างศรี พงศ์บุตร)

..... *พลเอกเชวง ยิ่งเจริญ* กรรมการ

(พลเอกเชวง ยิ่งเจริญ)

..... *รองศาสตราจารย์ ชิตีมา พิทักษ์ไพรวรรณ* กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ชิตีมา พิทักษ์ไพรวรรณ)

..... *ดร. จันทรา บุรณฤกษ์* กรรมการ

(อาจารย์จันทรา บุรณฤกษ์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การปรับปรุงท้องถิ่นทุรกันดารโดยรัฐบาลสมัยจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์
 พ.ศ. ๒๕๐๑ - ๒๕๐๖
 ชื่อนิสิต นางสาวทิพย์รัตน์ วานิชชา
 อาจารย์ที่ปรึกษา พลเอกเชวง บังเจริญ
 รองศาสตราจารย์ ชิตีมา พิทักษ์ไพรวรรณ
 แผนกวิชา ประวัติศาสตร์
 ปีการศึกษา ๒๕๒๑

บทคัดย่อ

การปรับปรุงท้องถิ่นทุรกันดารในปัจจุบันนี้เป็นผลเนื่องจาก รัฐบาลจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เกิดความท้อใจเกรงว่าสภาพท้องถิ่นทุรกันดาร และความสัมพันธ์ที่เห็นห่างระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐ และประชาชนที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นเหล่านั้นเป็นทางทำให้ฝ่ายตรงกันข้ามคือโอกาสเข้ามาแทรกซึม โฆษณาชวนเชื่อ และตั้งฐานปฏิบัติการในประเทศไทย ดังนั้นเพื่อเสถียรภาพของรัฐบาลและความมั่นคงของประเทศ รัฐบาลจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ จึงได้ริเริ่มการปรับปรุงท้องถิ่นทุรกันดารขึ้น ด้วยมีความมุ่งหวังที่จะให้ท้องถิ่นทุรกันดาร เจริญในทุก ๆ ด้าน และในขณะเดียวกันประชาชนในท้องถิ่นเหล่านั้นจะมีฐานะ และสภาพความเป็นอยู่ดีขึ้น พร้อมกับมีศรัทธาเชื่อมั่น และไว้วางใจในรัฐบาลยิ่งขึ้นด้วย

แต่เนื่องจากเป็นระยะแรกเริ่ม การดำเนินงานในขณะนั้นจึงมีลักษณะเป็นการช่วยเหลือและแก้ปัญหาเฉพาะหน้า แต่อย่างไรก็ตามรัฐบาลจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ก็ได้วางคู่มือทางและกำหนดโครงการระยะยาว ที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่นเหล่านั้นรู้จักช่วยตนเองโดยที่รัฐบาลจะให้ความช่วยเหลือทางด้านเทคนิควิชาการ และงบประมาณ ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นเหล่านั้นมีความสามารถพอที่จะพัฒนาด้วยตนเองต่อไปในวันข้างหน้า

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษา และวิเคราะห์ข้อเท็จจริงซึ่งเป็นแรงผลักดันที่ก่อให้เกิดการเริ่มต้นงานปรับปรุงท้องถิ่นทุรกันดารอย่างเป็นจริงเป็นจัง ในสมัยจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ รวมทั้งศึกษาถึงหลักการและวิธีดำเนินงานของส่วนราชการต่าง ๆ ในระยะ

นั้น ตลอดจนถกถามผลงานและผลสะท้อนจากหลักการในช่วงนั้นด้วย

ผลวิจัยสรุปได้ว่า การปรับปรุงท้องถิ่นทุรกันดารซึ่งริเริ่มในสมัย จอมพล
สฤษดิ์ ธนะรัชต์ นั้นเท่าที่ได้ดำเนินงานมาจนถึงปัจจุบันนี้ ยังมีได้เป็นไปตามวัตถุประสงค์
ที่รัฐบาล จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้วางไว้ ที่จะให้ท้องถิ่นทุรกันดารเจริญขึ้นในทุก ๆ
ด้าน และประชาชนในท้องถิ่นเหล่านั้นมีขีดความสามารถที่จะพัฒนาด้วยตนเองต่อไปได้
ทั้งนี้จะเห็นได้ว่า การดำเนินงานในปัจจุบันนี้ยังคงเป็นเพียงการให้ความช่วยเหลือ
และแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเป็นครั้งคราวเท่านั้น ปัญหาความขาดแคลน ความอดอยาก
และความกันการของท้องถิ่นทุรกันดารส่วนใหญ่ยังคงมีอยู่

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title Modernization in Remote Areas during the
Administration of Field Marshal Sarit Thanarat
1958 - 1963 A.D.

Name Miss Thippayarat Vanijja

Thesis Advisor General Chaveng Youngcharoen
Associate Professor Titima Phitakpraiwan

Department History

Academic Year 1978

ABSTRACT

Modernization in remote areas at present has resulted from the attempts made by Sarit Thanarat's government to encourage the people's support to the government legitimacy, authority and stability of the country as a whole. The Sarit Thanarat's government had anticipated that the poor conditions in those areas and the distant relationships between officials and the rural people would create grievances among people. Such a condition would provide good opportunities for insurgency infiltration and operation in Thailand. For the government stability, Sarit Tanarat's government therefore, started modernization in remote areas with the hope that the areas would become developed in all aspects and the people would have better standards of living and at the same time would develop greater faith and trust in the governmnet.

At the beginning stage, the operation of Sarit Thanarat's government were in the form of short-term help and solutions to urgent problems. However the Sarit Thanarat's government had engineered long-term projects for future self-development of the people with the aids from the government in the form of funds, technical advice, materials and equipment.

The main purpose of this research is to study and analyse the motivations for modernization in remote areas during the Sarit Thanarat's Administration. This includes the study of its planning and programs as well as its outcome.

This research's finding is that, the modernization in remote areas has not reached the goal set by Sarit Thanarat's government which aimed at progress in those areas and at the capacity for self-development of the people. It is obvious that nowadays the procedure is still only in the form of short-term help and occasional solutions of urgent problems. The conditions of starvation and scarcity still remained.

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ไม่อาจประสบผลสำเร็จได้ ถ้าขาดความกรุณาจากบุคคลหลายฝ่ายที่ได้ให้ความร่วมมือ และความช่วยเหลือในด้านข้อมูลจากเอกสาร และยืนยันถึงความถูกต้องในเรื่องราว และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในระยะนั้น ตลอดจนเป็นกำลังแรงกำลังใจ และกำลังทรัพย์ให้ผู้เขียนตลอดมา

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ พลเอกเชวง ยังเจริญ และพลเอกเลิศรบ สีตะบุตร ที่กรุณาให้คำแนะนำ และส่งเสริมการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้แต่แรกเริ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พลเอกเชวง ยังเจริญ และรองศาสตราจารย์ ชิตีมา นิตักษิไพรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าช่วยแนะนำ และตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ด้วยความปรารถนาดีที่ต่อผู้เขียนมาตั้งแต่ต้น

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ วิลาสว่างต์ พงศ์บุตร และอาจารย์ จันทรา บุรณฤกษ์ ที่กรุณาสละเวลามาเป็นประธาน และกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรทิพย์ นาถสุภา พ.อ. ถัญ เทศะกรณ นาวาเอกประมุข ประสานฉิม พ.ท.อ.มนัส ชันชัตตบำรุง ร.ต.อ สวัสดิ์ พันธุ์ทวี ดร.ยุวดี วุฒิเมธี คุณทรงสรรค์ นิลกำแหง คุณสุนันท์ โพธิ์ทอง คุณอิราวัชร จันทระเสริฐ คุณเรณู นันทวิสิทธิ์ และคุณนงนุช โรจนเวช ที่กรุณาให้คำแนะนำ และให้ความช่วยเหลือในการค้นหาข้อมูลต่าง ๆ และขอขอบคุณ คุณ พิมพา วัฒนทรัพย์ ที่ได้ช่วยเหลือด้วยความจริงใจตลอดมา ทั้งขอขอบคุณ คุณกิตติ กันไทย คุณชงชัย พึ่งกันไทย คุณสมชาย หลังหมอยา และคุณประชัน รักพงษ์ ที่กรุณาให้ยืมหนังสือที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

อีกทั้งขอขอบพระคุณ เจ้าหน้าที่ศูนย์เอกสารแห่งประเทศไทย เจ้าหน้าที่แผนกบันทึกเหตุการณ์ หอจดหมายเหตุแห่งชาติ เจ้าหน้าที่แผนกเอกสาร สำนักเลขาธิการ

การ คณะรัฐมนตรี บรรณารักษ์ห้องสมุด วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร และบรรณารักษ์
ห้องสมุด กรมประชาสัมพันธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำและให้ความสะดวกในการค้นคว้า
เอกสารต่าง ๆ

ท้ายที่สุด ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และที่ทุก ๆ คน
โดยเฉพาะอย่างยิ่ง: พ.ศ.อ.นายแพทย์ ปรیشา วานิชชา และคุณ รณชัย วานิชชา
ที่กรุณาเป็นกำลังใจ และกำลังทรัพย์ให้ผู้เขียนตลอดมา.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ

กิตติกรรมประกาศ

สารบัญ

รายการตารางและแผนภาพประกอบ

บทนำ

บทที่ ๑. เสนอภาพทางการเมืองอันเป็นปัจจัยสำคัญของการปรับปรุงประเทศ ๑๒

ก. วิธีทางที่ช่วยสนับสนุนให้จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ก้าวสู่สภาวะ
ผู้นำทางการเมือง

๑. ภูมิหลังทางการเมืองของจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ๑๔

๒. ปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนให้จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ก้าว
สู่สภาวะผู้นำทางการเมือง

ก) กาลังทหาร ๓๖

ข) บุคลิกภาพและความเป็นผู้นำ ๔๔

ค) เหตุทุนสถาบันพระมหากษัตริย์ ๕๐

ข. การรักษาอำนาจทางการเมือง โดยการเสริมสร้างสภาวะ
ผู้นำโดยทางนิตินัย ๕๑

๑. อำนาจปฎิวัติ ๕๓

๒. อำนาจนายกรัฐมนตรีนในสมัยปฎิวัติ ๕๖

บทที่ ๒ การปรับปรุงท้องถิ่นทุรกันดารโดยทั่วไป

ก. แรงผลักดันที่ยังผลให้ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เกิดความคิดที่ ๒๓

จะปรับปรุงท้องถิ่นทุรกันดาร

- ๑. แนวความคิดทางด้านการเมือง และการปกครอง
ของจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ที่ส่งผลไปสู่การปรับปรุง
ท้องถิ่นทุรกันดาร ๖๖
- ก) การปกครองแบบ "พอปกครองลูก" ๖๖
- ข) การรวมชาติ
- ๒. ความหวั่นเกรงภัยคอมมิวนิสต์ในรัฐบาล จอมพล
สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ๗๘
- ก) การต่อต้านคอมมิวนิสต์ของจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ๗๘
- ข) สถานการณ์ทางการเมืองของลาวในสมัย จอมพล
สฤษดิ์ ธนะรัชต์ และการดำเนินนโยบายผ่อนปรนให้
แก่ฝ่ายคอมมิวนิสต์ในลาว ๘๒
 - ๑.) การประชุมที่กรุงเจนีวา ๘๗
 - ๒.) การสู้รบในลาวในต้นปี ๒๕๐๕ ๑๐๕
 - ๓.) การดำเนินนโยบายต่อต้านคอมมิวนิสต์ของ
ประธานาธิบดี เกนเนดี ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ๑๑๔
- ค) ความหวั่นเกรงภัยคอมมิวนิสต์ ที่สืบเนื่องมาจากการ
สู้รบที่เกิดขึ้นในลาว ๑๒๔
- ง) ความหวั่นเกรงภัยจากการแทรกซึมของฝ่ายคอมมิวนิสต์
ที่จะมาจากฝั่งลาว ๑๒๗
- จ) ฝ่ายต่อต้านรัฐบาลในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ๑๓๑
- ๓. สภาพท้องถิ่นทุรกันดาร

๗.	การปรับปรุงท้องถิ่นทุรกันดารโดยทั่วไป	๑๔๘
๑.	หลักการปรับปรุงท้องถิ่นโดยส่วนรวม	๑๕๐
๒.	กรมการพัฒนาชุมชน	๑๕๕
	ก) การจัดตั้ง	๑๕๕
	ข) การดำเนินงานของกรมการพัฒนาชุมชน เพื่อการปรับปรุงท้องถิ่นทุรกันดาร	๑๖๗
๓.	หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ของกองอำนวยการกลาง รักษาความปลอดภัยแห่งชาติ	๑๗๘
	ก) การจัดตั้งกองอำนวยการกลางรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ	๑๗๘
	ข) การช่วยเหลือประชาชนของทหาร	๑๘๘
	ค) หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่	๑๘๘
	๔. หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ในสมัยจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์	๒๑๓
บทที่ ๓	การปรับปรุงท้องถิ่นทุรกันดารบนพื้นที่สูงทางภาคเหนือของประเทศไทย: ศึกษาเฉพาะกรณีชาวเขา	๒๓๑
	ก. สภาพความเป็นอยู่ของชาวเขาที่นำปัญหาไปสู่รัฐบาล จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์	๒๓๒
	๑. ผลกระทบกระเทือนทางเศรษฐกิจ	๒๓๘
	ก) การทำลายป่า	
	ข) การปลูกฝิ่น	
	๒. ผลกระทบกระเทือนถึงเสถียรภาพทางการเมืองและการปกครองของรัฐ	๒๕๖
	๓. ผลกระทบกระเทือนถึงความปลอดภัยของประเทศ	๒๕๙
ข.	นโยบายและการดำเนินงาน	๒๕๕

๑.	กรมประชาสงเคราะห์	๒๖๒
ก)	นิคมสร้างตนเองสงเคราะห์ชาวเขา	๒๖๓
ข)	การดำเนินงานสำรวจภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมของชาวเขา	๒๘๐
ค)	การจัดตั้งศูนย์ลำเนินदारสงเคราะห์ชาวเขา	๒๘๖
ง)	การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานกับชาวเขา	๒๙๔
จ)	การจัดตั้งศูนย์วิจัยชาวเขา	๒๙๗
๒.	ตำรวจชายแดน	๒๙๘
ก)	โครงการอบรมเจ้าหน้าที่ที่จะออกปฏิบัติงานกับชาวเขา	๓๑๒
ข)	โครงการจัดตั้งโรงเรียนสอนเด็กชาวเขา	๓๑๔
ค)	ชุดปฏิบัติการเคลื่อนที่	๓๒๑
X บทที่ ๔	ผลสะท้อนจากหลักการและงานซึ่งวิวัฒน์ขึ้นในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์	๓๓๑
บทที่ ๕	บทสรุป	๓๘๑
บรรณานุกรม		๓๘๓
ภาคผนวก		๔๕๐

รายการตารางและแผนภาพ

หน้า

ตารางที่ ๑	ตารางเปรียบเทียบเขตอุตสาหกรรมเมือง และตำแหน่ง ทาง ๆ ของจอมพล ชุมภักดิ์ ธีระวัชกร (รัฐประหาร ๒๔๙๐ - ๒๔๙๑ มกราคม ๒๕๐๒)	๑๖ - ๑๗
ตารางที่ ๒	อาชีพของชาวเขา และรายได้เฉลี่ยต่อปีของครอบครัว ชาวเขา ๑ ครอบครัว	๒๑๑ - ๒๑๖
ตารางที่ ๓	ตารางเปรียบเทียบเงินสมทบที่กรมการพัฒนาชุมชนได้รับ จากประชาชน ซึ่งประเมินค่าจากแรงงานและวัสดุอุปกรณ์ ที่ประชาชนเสียสละมาช่วย ปี ๒๕๑๔ - ๒๕๑๕	๓๓๖
ตารางที่ ๔	ตารางแสดงผลการปฏิบัติงานของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ จังหวัดกาฬสินธุ์ สกลนคร นครพนม ยะลา และนราธิวาส นับตั้งแต่วันที่เริ่มปฏิบัติการ - พ.ศ. ๒๕๑๕ (๕ ปี)	๒๕๔
ตารางที่ ๕	ตารางเปรียบเทียบรายได้ครัวเรือนคอเคเลี่ยน ในเขต ปฏิบัติการ-ของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ จังหวัดกาฬสินธุ์ สกลนคร นครพนม ยะลา และนราธิวาส ปี ๒๕๑๕	๓๖๔
แผนภาพที่ ๑	การเปรียบเทียบสายบังคับบัญชาของทหารกับสาย สัมพันธ์ทางการเมือง	๓๘
แผนภาพที่ ๒	แผนภาพแสดงถึงส่วนประกอบของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่	๑๔๕
แผนภาพที่ ๓	สรุปแนวความคิดและขั้นตอนการปฏิบัติงานของหน่วย พัฒนาการเคลื่อนที่	๒๐๕

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความเป็นมาของปัญหา

นับตั้งแต่ปี ๒๕๕๕ เป็นต้นมา รัฐบาลได้เพียรพยายามที่จะแสดงให้เห็นว่า รัฐบาลได้พยายามแล้วที่จะปรับปรุง และสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่ประชาชนในชนบท ทุกวิถีทาง ด้วยความพยายามที่จะวางโครงการหรือประกาศใช้แผนการต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นเหล่านั้น มีสภาพความเป็นอยู่และการครองชีพที่ดีขึ้น แต่เป็นที่น่าเสียดายที่โครงการหรือแผนการต่าง ๆ เหล่านั้น ไม่อาจนำมาปฏิบัติให้เป็นจริงได้ นานนัก เพราะรัฐบาลไม่มีงบประมาณอุดหนุนที่เพียงพอ ประกอบกับสถานการณ์ทางการเมืองที่ผันแปรอยู่ตลอดเวลา ทำให้แผนการหรือโครงการต่าง ๆ ที่ตั้งไว้ต้องยุบเลิกไปโดยปริยาย

เมื่อจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ก้าวขึ้นมาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐบาล จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้เพียรพยายามที่จะให้มีการปรับปรุงท้องถิ่นชนบทอีกครั้งหนึ่ง โดยมอบหมายให้กระทรวงมหาดไทยรับโครงการพัฒนาท้องถิ่นแห่งชาติ ซึ่งริเริ่มในสมัย จอมพล ป. พิบูลสงคราม ไปดำเนินการ ในขณะที่เดียวกัน สภาพการณ์ในขณะนั้นก็เป็น แรงผลักดันให้ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ต้องเร่งปรับปรุงท้องถิ่นทุรกันดารเป็นการด่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางจังหวัดชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ของ ประเทศไทย ความหวังเกรงว่าฝ่ายคอมมิวนิสต์จากประเทศข้างเคียงจะแทรกซึมเข้ามาในประเทศไทย โดยอาศัยสภาพท้องถิ่นทุรกันดารและความสัมพันธ์ที่ห่างไกลกัน ระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้ที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นเหล่านั้น เป็นช่องทางที่จะเข้ามาซุ่มผู้คน และตั้งฐานปฏิบัติการเพื่อต่อต้านรัฐบาล ดังนั้น จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ จึงได้ มอบหมายให้กองบัญชาการทหารสูงสุดจัดตั้งหน่วยงานขึ้น เพื่อดำเนินงานปรับปรุงท้องถิ่น ทุรกันดารในเขตแทรกซึมของคอมมิวนิสต์โดยเฉพาะเป็นการด่วน ทั้งนี้เพื่อพยายาม เข้าถึงจิตใจประชาชนก่อนฝ่ายคอมมิวนิสต์ หรือพยายามโน้มน้าวจิตใจประชาชนในเขต

แทรกซึมของคอมมิวนิสต์ให้มีความศรัทธาและเชื่อมั่นในรัฐบาล

ในขณะที่จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ กำลังให้ความสนใจต่อการปรับปรุงท้องถิ่น การในพื้นที่ยุคก่อนนั้น รัฐบาลยุคจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ก็ไม่อาจจะละเลยต่อปัญหาต่าง ๆ อันมีมูลเหตุเนื่องมาจากชาวเขาได้ ทั้งนี้เพราะปัญหาเหล่านั้นมีผลกระทบกระเทือนต่อภาวะเศรษฐกิจเสถียรภาพทางการเมือง และการปกครองของรัฐ ตลอดจนความปลอดภัยทางชายแดนภาคเหนือของประเทศไทย เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ รัฐบาลได้มอบหมายให้กรมประชาสงเคราะห์รับผิดชอบงานตามนโยบายที่คณะกรรมการสงเคราะห์ชาวเขาได้วางไว้ เพื่อหาทางหยุดยั้งปัญหาต่าง ๆ ที่ชาวเขาได้ก่อขึ้น ในขณะเดียวกันก็พยายามโน้มน้าวจิตใจชาวเขาเหล่านั้นให้มีความผูกพันกับชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรัฐบาล ตลอดจนมีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับคนไทยและรักดินแดนคนไทย ขณะที่กรมประชาสงเคราะห์กำลังดำเนินงานสงเคราะห์ชาวเขาอยู่นั้น กองบัญชาการตำรวจภูธร (ชายแดน) ก็กำลังดำเนินการให้การสงเคราะห์ชาวเขาเช่นเดียวกัน แต่การดำเนินการของตำรวจชายแดนนั้นหวังที่จะผูกมิตรกับชาวเขาเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพื่อหวังผลในการปฏิบัติงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งการสืบข่าวความเคลื่อนไหวของฝ่ายตรงข้าม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาข้อเท็จจริงอันเป็นแรงผลักดันที่นำไปสู่จุดเริ่มต้นของการปรับปรุงท้องถิ่นทุรกันดารในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์
๒. เพื่อศึกษาถึงจุดมุ่งหมายเบื้องหลังคำประกาศที่ว่า "รัฐจะหาทุกอย่างเพื่อความผาสุกและการกินดีอยู่ดีของประชาชนในชาติ ไม่ว่าประชาชนเหล่านั้นจะอยู่ในท้องถิ่นที่ห่างไกลเพียงใดก็ตาม"
๓. เพื่อศึกษาถึงวิธีการดำเนินงานของส่วนราชการต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายให้มีหน้าที่ยังความเจริญให้แก่ท้องถิ่นทุรกันดารในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์

๔. เพื่อจะตอบคำถามว่าวิธีการปรับปรุงท้องถิ่นทุรกันดารที่ริเริ่มขึ้นในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ นั้น เป็นวิธีการที่ถูกตองและเหมาะสมหรือไม่

ขอบเขตของการวิจัย

เนื่องจากสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นสมัยเริ่มต้นของการปรับปรุงท้องถิ่นทุรกันดารอย่างจริงจัง ดังนั้นผู้เขียนจึงเน้นหนักที่จะศึกษาถึงจุดเริ่มต้นและแรงผลักดันที่ก่อให้เกิดการปรับปรุงท้องถิ่นทุรกันดารในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ แต่เพื่อความสมบูรณ์ของวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ผู้เขียนจึงจำต้องศึกษาถึงวิธีการดำเนินงานของหน่วยราชการต่าง ๆ ในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ซึ่งได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่รับผิดชอบในการปรับปรุงท้องถิ่นทุรกันดาร ตลอดจนผลสะท้อนที่ติดตามมาจางานซึ่งได้ริเริ่มขึ้นในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์

วิธีการค้นคว้าวิจัย

เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์มากที่สุด ผู้เขียนได้อาศัยการค้นคว้าจากเอกสารชั้นต้นเป็นส่วนใหญ่ โดยเก็บข้อมูลจากหนังสือโต้ตอบทางราชการ บันทึกทางราชการ ระเบียบและคำสั่งทางราชการ รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี รายงานผลการปฏิบัติงาน รายงานข่าวของกรมประชาสัมพันธ์ ราชกิจจานุเบกษา และหนังสือพิมพ์ ข้อมูลเหล่านี้ได้มาจากแผนกเก็บสำเนาเลขาธิการคณะรัฐมนตรี กองอำนวยการกลางรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ กรมประชาสัมพันธ์ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ศูนย์เอกสารแห่งประเทศไทย หอสมุดแห่งชาติ และแผนกบันทึกเหตุการณ์หรือจดหมายเหตุแห่งชาติ นอกจากนี้ผู้เขียนยังอาศัยข้อมูลจากการสัมภาษณ์บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ในระบอบนั้น และอาศัยการค้นคว้าจากเอกสารชั้นรองอื่น ๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางศึกษาและทำความเข้าใจถึงปัญหาของการวิจัยให้ถ่องแท้ยิ่งขึ้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัย

- ๑. ยังผลให้ทราบถึงจุดเริ่มต้นของงานปรับปรุงท้องถิ่นทุรกันดารในยุคปัจจุบัน
- ๒. ข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ที่นำเสนอในวิทยานิพนธ์เรื่องนี้จะ เป็นแนวทางที่จะศึกษาถึงเรื่องราวและเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ที่น่าสนใจอีกหลายกรณี
- ๓. เป็นการรวบรวมขอขมายการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการปรับปรุงท้องถิ่นทุรกันดารในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์
- ๔. เพื่อคู่มืองานปรับปรุงท้องถิ่นทุรกันดารซึ่ง เริ่มต้นในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ไค้ผลแค่ไหน สำหรับประเมินผลในการปฏิบัติงานในตอนต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำนิยามของปัญหา

ในความหมายของ Modernization นอร์มัน จาร์คอบ (Norman Jacob) ได้อธิบายไว้ว่า Modernization เป็นการเปลี่ยนแปลงภายในกรอบโครงสร้างพื้นฐานของสังคมหนึ่ง ๆ การเปลี่ยนแปลงนั้นจะเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้

ริกส์ (Riggs) ได้ให้คำอธิบายไว้ว่า Modernization คือขบวนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมที่ล่าช้าซึ่งได้รับผลกระทบจากสังคมที่เจริญกว่า^๑ โจเซฟ สเปนเงอเลอร์ (Joseph Spengler) ได้ให้ความเห็นว่า Modernization จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อมั่นใจว่า การเปลี่ยนแปลงนั้นจะให้ผลเป็นที่น่าพอใจและดีกว่าเดิมเป็นอันมาก ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนั้นจะต้องมีการวางแผนและการวางเป้าหมายไว้ เพื่อจะมั่นใจได้ว่าเมื่อดำเนินการบรรลุตามแผนและเป้าหมายที่วางไว้จะให้ผลในสภาพที่ดีกว่าเดิม^๒ สเตนิสลาฟ เวลลิสส์ (Stanislaw Wellisz) กล่าวว่า Modernization เป็นวิธีการที่จะทำให้สภาพการต่าง ๆ ดีขึ้น โดยรู้จักที่จะใช้ความรู้ทางด้านเทคนิคและวิชาการแผนใหม่เป็นเครื่องช่วยนำทรัพยากรที่มีอยู่แล้วมาใช้เป็นประโยชน์ให้มากขึ้น รวมทั้งรู้จักที่จะใช้วิชาความรู้หรือเทคนิคใหม่ ๆ เหล่านี้ขจัดปัญหาหรืออุปสรรคต่าง ๆ ซึ่งเป็นเครื่อง

^๑ Norman Jacob, Modernization without Development : Thailand as an Asian Case Study (New York : Praeger Publishers, 1971), p. 9.

^๒ Fred Riggs, Thailand : The Modernization of a Bureaucratic Polity (Honolulu : East-West Center Press, 1967), p. 368.

^๓ Ralph Braidauti and Joseph Spengler, Tradition Values and Socio-Economic Development (Dun NC : Duke University Press, 1961), p. 8.

ดวงความเจริญก้าวหน้าให้หมดสิ้นไป" บุคคลสุดท้ายที่ผู้เขียนใคร่จะกล่าวถึงก็คือ ไมรอน เวินเนอร์ (Myron Weiner) เวินเนอร์ได้กล่าวไว้ว่า Modernization เป็นงานชิ้นแรกที่มีมนุษย์รู้จักที่จะใช้เทคนิคใหม่ ๆ ควบคุมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งจะช่วยให้รายได้ของประชาชนภายในประเทศสูงขึ้น^๒

ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่า Modernization คือการเปลี่ยนแปลงสังคมจากรูปเดิมให้เจริญขึ้น ทันสมัยขึ้น โดยใช้เทคนิคและวิชาการแขนงใหม่เข้ามาช่วย แต่การเปลี่ยนแปลงนั้นยังคงอยู่ภายในกรอบโครงสร้างพื้นฐานของสังคมแบบเดิมอยู่ โดยที่การเปลี่ยนแปลงนี้จะดำเนินไปตามเป้าหมายและแผนการที่วางไว้ และตามแรงผลักดันจากสังคมที่เจริญกว่า

เพื่อที่จะให้เข้าใจถึงลักษณะการเปลี่ยนแปลงที่จะใช้เป็นแนวทางศึกษาเรื่องราวในคอนกรีตต่อไป ผู้เขียนจึงจะใช้คำว่า "การปรับปรุง" สำหรับคำภาษาอังกฤษว่า Modernization ตามแบบอย่างการปรับปรุงประเทศในสมัยเมจิของประเทศญี่ปุ่น และการปรับปรุงประเทศในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวของไทย ซึ่งนักวิชาการทางประวัติศาสตร์สมัยใหม่เรียกการปรับปรุงประเทศในลักษณะนี้ว่า Modernization

เป็นที่น่าสังเกตว่า ในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เรามักจะคุ้นกับคำว่า "การพัฒนา" มากกว่า "การปรับปรุง" ทั้ง ๆ ที่การเปลี่ยนแปลงนั้นมองเห็นชัดว่าเป็นไป

^๑ Stanislaw H. Wellisz, "The Modernization of Technology", in Modernization : The Dynamics of Growth, ed. Myron Weiner (New York : Basic Book, 1966), p. 259.

^๒ Myron Weiner, "Modernization," in Modernization : The Dynamics of Growth, p. 3.

ในลักษณะของ "การปรับปรุง" มากกว่า "การพัฒนา" ดังนั้นจึงใคร่ขอทำความเข้าใจในความหมายทั้ง ๒ คำนี้เพื่อที่จะให้เข้าใจถึงลักษณะการเปลี่ยนแปลงท้องถิ่นทุรกันดารไปสู่ความเจริญในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ยิ่งขึ้น

ในความหมายของคำว่า "การพัฒนา" นอร์มัน จาร์คอบ ได้อธิบายความหมายของ Development หรือ "การพัฒนา" ไว้ว่า Development หรือ "การพัฒนา" เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างเสรีภายในสังคมหนึ่ง ๆ โดยมีได้มีการกำหนดวิธีหรือวางเป้าหมายไว้ การเปลี่ยนแปลงในลักษณะเช่นนี้จะมีขอบเขตกว้างกว่า และระยะเวลาซึ่งช้ากว่าการเปลี่ยนแปลงในลักษณะของ Modernization นอร์มัน จาร์คอบ ได้อธิบายต่อไปว่า Modernization^๑ เป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของ Development และมีโอกาสที่จะเป็นจริงเป็นจังได้มากกว่าการเปลี่ยนแปลงในลักษณะของ Development^๒

ดังนั้นจึงจะเห็นได้ว่าลักษณะของ "การปรับปรุง" ในความหมายของ Modernization และ "การพัฒนา" ในความหมายของ Development จึงแตกต่างกันในข้อที่ว่า "การปรับปรุง" เป็นส่วนหนึ่งของ "การพัฒนา" และก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่รวดเร็วกว่า "การพัฒนา" ทั้งสามารถดำเนินนโยบายในระยะเวลานั้นสั้นเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดีกว่าการพัฒนา ซึ่งกระทำในระยะยาว

เมื่อศึกษาถึงลักษณะการเปลี่ยนแปลงในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ จะพบว่า การเปลี่ยนแปลงในท้องถิ่นทุรกันดารเป็นลักษณะของ "การปรับปรุง" มากกว่า "การพัฒนา" ทั้งนี้เพราะแผนการปรับปรุงเลือกดำเนินการเฉพาะเขตไม่กว้างขวาง และมุ่งหวังผลที่จะ

^๑ Norman Jacob, Modernization without Development :

Thailand as an Asian Case Study, p. 9.

^๒ Ibid., p. 10.

ช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนในเขตทุรกันดาร แต่อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานปรับปรุงท้องถิ่นทุรกันดารของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ก็เป็นแนวทางของการพัฒนาในระยะยาว

เมื่อเอ่ยถึงคำว่า "ท้องถิ่นทุรกันดาร" จะรู้สึกโศกโศกที่ว่า ท้องถิ่นนั้นจะต้องเป็นท้องถิ่นที่กันดารน้ำ ห่างไกลทั้งการคมนาคม และความเจริญต่าง ๆ ประชาชนในท้องถิ่นนั้นดำรงชีพอยู่ได้โดยอาศัยธรรมชาติเป็นสำคัญ แต่เมื่อศึกษาทางด้านวิชาการแล้ว ได้มีนักวิชาการหลายท่าน ได้พยายามอธิบายถึงความหมายและลักษณะสภาพท้องถิ่นทุรกันดารไว้ในแง่มุมต่าง ๆ กัน บางคนกล่าวว่า ในท้องถิ่นทุรกันดารห่างไกลความเจริญนั้น สังคมในท้องถิ่นชนบทเหล่านั้นจะเป็นสังคมที่ยึดถือจารีตประเพณีแบบดั้งเดิม (traditional societies) เป็นสังคมที่อยู่ในวงแคบและถูกละทิ้งให้อยู่อย่างโดดเดี่ยวจากโลกภายนอก ผู้ที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นเหล่านั้นมีฐานะยากจนและไร้การศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกลางกับประชาชนในท้องถิ่นเหล่านั้นมีน้อยมาก หรือแทบไม่มีเลย^๑ ความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นเหล่านั้นเป็นไปอย่างแร้นแค้น มีรายได้ต่ำเฉลี่ยต่อบุคคลต่ำมาก สะท้อนให้เห็นถึงมาตรฐานการครองชีพที่อยู่ในระดับต่ำ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเลี้ยงตัวเอง ผากความหวังในอาชีพดังกล่าวไว้กับธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่ ถ้าปีใดฝนแล้งหรือฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล ผลผลิตที่ได้มาในฤดูเก็บเกี่ยวไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย ก็จะกระทบกระเทือนถึงรายได้ซึ่งจะต้องเลี้ยงตัวในปีต่อไปในท้องถิ่นบางแห่ง มีการทำอุตสาหกรรมภายในครัวเรือนซึ่งมีกรรมวิธีถ่ายทอดกันมาแต่บรรพบุรุษ แต่ก็เป็นอาชีพเลี้ยงตัวมีใช้อาชีพหลักเนื่องจากยังขาดความรู้ และความไม่สะดวกที่จะนำผลผลิตไปขายยังตลาดภายนอก เป็นผลให้พ่อค้าคนกลางมีโอกาสเอาเปรียบนานาประการ เช่น ถกราคาสินค้าโดยที่ชาวบ้านในท้องถิ่นเหล่านั้นไม่มีโอกาส

^๑ Cyril Edwin Black, "Change as a Condition of Modern Life," in Modernization : The Dynamic of Growth, p. 19.

ที่จะครองราคาได้ นอกจากนี้ก็ยังประสบปัญหาภัยจากโจรผู้ร้ายเพราะรัฐบาลกลางไม่
อาจจะให้ความคุ้มครองได้โดยทั่วถึง อีกทั้งยังประสบกับปัญหาเรื่องสุขภาพอนามัยเพราะ
อยู่ห่างไกลจากสถานพยาบาล ปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าวเนื่องจากหมู่บ้านตั้งอยู่ห่างไกล
เกินกว่าที่การบริการและการคุ้มครองของรัฐโดยปกติจะเข้าไปถึง^๑

สภาพท้องถิ่นทุรกันดารดังกล่าว เป็นลักษณะและสภาพท้องถิ่นทุรกันดารโดย
ทั่ว ๆ ไป ซึ่งสภาพท้องถิ่นทุรกันดารของไทยมีลักษณะที่ไม่แตกต่างไปจากลักษณะดังกล่าว
ข้างต้นเท่าไรนัก มอริสัน (Morrison) นักวิชาการชาวอเมริกันที่ได้มีโอกาสเข้ามา
ค้นคว้าวิจัยถึงสภาพท้องถิ่นทุรกันดารในประเทศไทย ได้รายงานไว้ว่า บรรดาหมู่บ้าน
ในท้องถิ่นทุรกันดารของประเทศไทยมีลักษณะคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ มักจะถูกทอดทิ้งให้
อยู่อย่างโดดเดี่ยวลำพัง เนื่องจากตั้งอยู่ในท้องถิ่นที่การคมนาคมเข้าไปถึงได้ยาก เป็น
ผลให้ชาวบ้านในหมู่บ้านเหล่านั้นแทบจะถูกตัดขาดจากโลกภายนอก พวกเขาไม่มีโอกาส
ใคร่หาข่าวสารของบ้านเมืองเท่าใดนัก ดังนั้นอาจจะกล่าวได้ว่า สภาพของท้องถิ่นและที่
ตั้งของหมู่บ้าน จึงเป็นผลให้พวกเขาต้องแยกตัวจากโลกภายนอก^๒

สภาพสังคมของชาวบ้านในท้องถิ่นนี้ยังมีค้ำมั่นอยู่ในขนบธรรมเนียมประเพณี
ของท้องถิ่น พวกเขาเชื่อถือในเรื่องโชคลางและฤกษ์ปีศาจ ความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้าน
และข้าราชการ ซึ่งเป็นผู้แทนของรัฐนั้นเป็นไปอย่างห่างเหิน เนื่องจากข้าราชการของ
รัฐไม่ค่อยได้มีโอกาสเข้าไปพบกับชาวบ้านเท่าใดนัก อีกทั้งในบางครั้งราษฎรในหมู่บ้าน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^๑พิชัย เรื่องไฟศาล, "งานเร่งรัดพัฒนาชนบทกับการพัฒนาเศรษฐกิจ"
วารสารเศรษฐกิจ, ๔ (กรกฎาคม ๒๕๑๓) : ๒๕.

^๒L.Morrison, Security Related Development Research :
Concept and Project Task, 6 - 69 (Addendum) Systems. (Washington
DC : Chechi, 1969), p. 4.

เหล่านั้นจะถูกข้าราชการบางคนกดขี่ข่มเหงอยู่เสมอ เป็นเหตุให้พวกเขาพอใจที่จะอยู่ตามลำพังเสียมากกว่า ถึงแม้พวกเขาอยากจะอยู่ตามลำพังแต่พวกเขาก็ต้องการความปลอดภัยจากโจรผู้ร้ายและต้องการบริการรักษาพยาบาลเมื่อถึงคราวเจ็บป่วย^๑ นอกจากนี้พวกชาวบ้านมักจะละเมิดกฎหมายโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เช่น ต้มสุราเถื่อน ลักลอบตัดไม้ และฆ่าสัตว์ป่า ยังผลให้ถูกลงโทษ อันมีผลต่อเนื่องให้ชาวบ้านในท้องถิ่นนั้นมีทัศนคติไม่ดีต่อเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้แทนของรัฐมากขึ้น^๒ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ควยสภาพการณ์ดังกล่าวนี้ยังผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการซึ่งเป็นผู้แทนของรัฐ กับราษฎรในท้องถิ่นชนบททุรกันดาร เป็นไปอย่างที่ไม่อาจจะเข้าใจกันได้สนิทนัก อันจะส่งผลไปสู่เสถียรภาพทางการ เมืองและการปกครองของรัฐบาลกลางในที่สุด

โรเบิร์ต แมคมิลแลนค์ (Robert Macmilland) ที่ปรึกษาพัฒนาชุมชนขององค์การยูเซอม ซึ่งได้เข้ามาศึกษาสภาพเศรษฐกิจและสังคมในชนบทของประเทศไทย ในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๐๑ - ๒๕๐๒ ได้ชี้ให้เห็นถึงปัญหาที่น่าสนใจประการหนึ่งของชาวชนบท โดยเฉพาะอย่างยิ่งในท้องถิ่นทุรกันดารก็คือ ชาวชนบทไม่มีโอกาสที่จะรับบริการจากรัฐได้เต็มที่เท่าไรนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริการทางด้านสุขภาพและอนามัย ทั้งนี้เนื่องจากรัฐยังขาดกำลังคนและเงินงบประมาณ ตลอดจนความสนใจต่อชนบทโดยเฉพาะอย่างยิ่งในท้องถิ่นทุรกันดารเท่าที่ควร^๓

ถึงแม้ว่า รัฐจะออกกฎหมายบังคับให้เด็กทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาชั้นประถมศึกษา แต่โดยสภาพความเป็นจริงแล้ว เด็ก ๆ ในชนบทหรือในหมู่บ้านตามท้องถิ่นทุรกันดารจะมีโอกาสได้เรียนรู้อะไรใหม่ ๆ จากโรงเรียนได้น้อยกว่าเด็กในเมือง พวกเขามี

^๑Ibid.

^๒Ibid., p. 5.

^๓Robert Macmilland, Community Development in Thailand, (Bangkok : United States Operation Mission Thailand, 1958), p. 6.

โอกาสเรียนแค่เพียงตามกฎหมายหรือตามหลักสูตรที่รัฐบาลบังคับเท่านั้น คือ จบชั้น ประถมปีที่ ๔ ซึ่งเป็นผลให้เด็ก ๆ พออ่านออกเขียนได้เท่านั้น ถ้าพวกเขาต้องการที่จะเรียนรู้เพิ่มเติม ต้องเข้าไปศึกษาในเมืองซึ่งน้อยคนจะมีโอกาสเช่นนั้น ประกอบกับการที่ชาวชนบทยังมีจิตใจที่ฝังแน่นอยู่กับขนบธรรมเนียมประเพณีและความเชื่อถือดั้งเดิม^๑ เป็นผลให้พวกเขาไม่ค่อยยอมรับรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงไปสู่วิทยาการแผนใหม่ได้ง่ายนัก

แมตมิลแลนค์ ยังชี้ให้เห็นต่อไปอีกว่า สภาพท้องถิ่นชนบทยังเชื่ออำนาจให้ ข้าราชการมีโอกาสทุจริตและปฏิบัติงานอย่างขาดสมรรถภาพ โดยที่ราษฎรในท้องถิ่น เหล่านั้นไม่อาจจะคัดค้านแต่อย่างใด สิ่งเหล่านี้เป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อความเจริญของ ท้องถิ่นชนบท ซึ่งรัฐบาลควรให้ความสนใจเพื่อความเจริญของท้องถิ่นชนบทต่อไป^๒

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^๑ Ibid.

^๒ Ibid.